

RYNEK KART PŁATNICZYCH W POLSCE

Karty płatnicze odgrywają istotną rolę wśród współczesnych płatności elektronicznych. Stanowią one alternatywę dla tradycyjnego pieniądza gotówkowego. Korzysta z nich coraz więcej osób w Polsce, jak i za granicą. Celem publikacji jest charakterystyka polskiego rynku kart płatniczych. W oparciu o studium literaturowe zaprezentowane zostaną główne rodzaje kart występujące w obiegu, a w oparciu o aktualne dane NBP – sytuacja na polskim rynku kart płatniczych.

Rozkwit rynku kart płatniczych na świecie przypada na początek XX wieku. W Polsce historia pieniądza elektronicznego sięga 1989 r. Wcześniej w Polsce akceptowano karty, lecz posługiwali się nimi głównie obcokrajowcy. Stąd Biuro Podróży Orbis zmuszone było do wprowadzenia sieci akceptacji kart płatniczych. Za jego sprawą powstał Dział do spraw Legitymacji Kredytowych. Od 1969 r. akceptowano karty Diners Club, a dwa lata później karty American Express, a następnie AmeriCard, MasterCard. Karty akceptowano w sklepach typu: Pewex, Baltona, Cepelia, w galeriach sztuki i drogich restauracjach – głównie tam, gdzie pojawiali się zamożni turyści z zagranicy [Smaga 1998, s. 24].

W latach 80 XX wieku Bank PEKAO S. A. wprowadził w III oddziale w Warszawie karty identyfikacyjne. Ponadto dla swoich klientów bank ten udostępnił pierwszy w Polsce bankomat. Wraz z początkiem lat 90 zaczęto zawierać pierwsze umowy z polskimi bankami, m. in. Bankiem Inicjatyw Gospodarczych S. A., Bankiem Śląskim S. A., Kredyt Bankiem

S. A. Bankiem PeKaO S. A., czy PKO BP, gdzie prawo emisji kart kredytowych należało wówczas do VISA. Niestety żaden z tych banków nie zdecydował się na wydawanie kart. Dopiero w 1991 r. Bank PeKaO S. A. zaczął wydawać karty swoim klientom indywidualnym. Były to karty połączone z rachunkiem oszczędnościowym posiadacza – VISA Classic. Z kolei dla podmiotów instytucjonalnych Bank Inicjatyw Gospodarczych S. A. zaoferował kartę VISA Business [Tochmański 2006, s. 6]. W 1993 r. pojawiała się międzynarodowa organizacja EuroCard/MasterCard, przyczyniając się tym samym do rozwoju rynku kart płatniczych w Polsce. W ramach tej organizacji wydawane są trzy rodzaje kart: zwykła, firmowa i złota. Złota karta Eurocard/MasterCard jest przeznaczona tylko i wyłącznie dla wybranych klientów. Za pośrednictwem Banku PEKAO S. A. EuroCard/MasterCard wprowadziła na rynek pierwszą kartę kredytową Partner. Do końca 1999 r. karta ta mogła być używana jedynie na terenie Polski. Aktualnie jest kartą międzynarodową. Kolejnym produktem o zasięgu światowym była karta wydana przez PBG S. A. – Visa Domestic.

Z biegiem czasu niezależnie od systemów międzynarodowych polskie banki zaczęły emitować własne identyfikacyjne karty bankomatowe, powiązane z rachunkiem oszczędnościowo – rozliczeniowym. Przykładem takich kart jest PKO Ekspres, czy PBK Start. W latach 90 XX wieku powstało również pierwsze polskie centrum do rozliczeń VISA – PolCard. Instytucja ta funkcjonowała jako spółka PP Orbis oraz Banku Inicjatyw

Gospodarczych BIG SA. Początkowo głównym działaniem PolCard było rozwijanie bazy akceptantów oraz udoskonalanie obsługi kontrahentów. Zapewniono całodobowy serwis autoryzacyjny, a także komputerowy system łączący PolCard z VISA International w Londynie [NBP 2003, s. 6].

Z danych NBP wynika, że Polacy w swoich portfelach utrzymują około 35,17 mln kart płatniczych. Biorąc pod uwagę organizacje płatnicze wydające karty, dominującą pozycję na polskim rynku zajmuje organizacja VISA. Okazuje się, że VISA uplasowała się na polskim rynku kart płatniczych z udziałem 60,4%, zaś 38,4% przypadło organizacji MasterCard [NBP 2014, s. 3–4.]

Karty płatnicze będące jedną z form rozliczeń pieniężnych bezgotówkowych znalazły uregulowanie w ustawie o usługach płatniczych oraz ustawie z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych [Dz. U. 2012]. W polskim ustawodawstwie występują trzy pojęcia dotyczące kart płatniczych: karta płatnicza, elektroniczny instrument płatniczy oraz instrument płatniczy. Najszerza definicja dotyczy instrumentu płatniczego. W myśl art. 2 pkt. 10 ustawy o usługach płatniczych obejmuje ona karty płatnicze oraz inne urządzenia służące do składania zlecenia płatniczego oraz procedury, a więc login i hasło, dzięki którym użytkownik ma możliwość składania zlecenia płatniczego za pośrednictwem strony internetowej dostawcy usług płatniczych, którym może być np. bank. Definicja elektronicznego instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych zakresowo pokrywa się z terminem instrumentu płatniczego. Z kolei pojęcie karty płatniczej

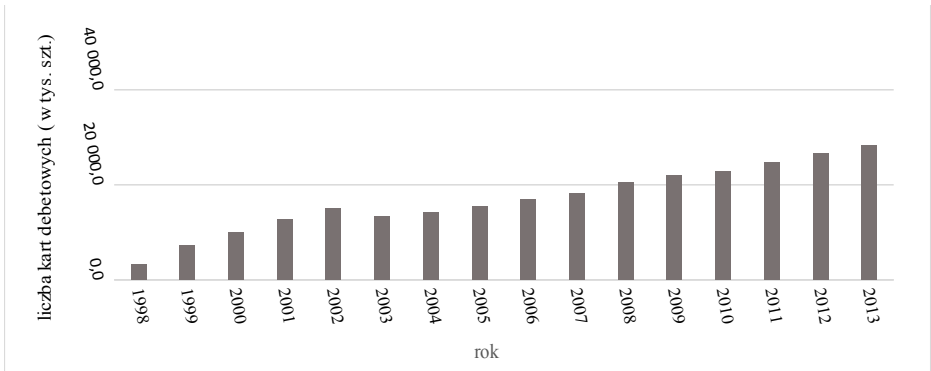
w myśl wyżej wymienionej ustawy (art. 2, pkt. 7) oznacza kartę identyfikującą wystawcę i upoważnionego posiadacza, która uprawnia go do wypłaty gotówki lub dokonywania zapłaty, natomiast w przypadku karty wydanej przez bank, bądź instytucję ustawowo upoważnioną do udzielenia kredytu – również do dokonywania wypłaty gotówki lub zapłaty z wykorzystaniem kredytu [Fojcik–Mastalska i Mastalski 2013, s. 694]. Definicja ta jest często krytykowana z tego względu, iż w sposób dostateczny nie precyzuje kogo należy traktować jako wydawcę i uprawionego posiadacza karty płatniczej. W ustawie określono kim jest uprawiony posiadacz, jednak pojęcie wydawcy wciąż nie jest uregulowane w żadnym akcie prawnym. Pomija się użytkownika karty, którego dane powinny widnieć na karcie, aby był uprawniony do posługiwania się nią. Jedynie zalecenie Komisji 97/489/WE definiuje wystawcę jako „osobę, która w ramach swojej działalności zawodowej udostępniła innej osobie instrument płatniczy na zasadach określonych w zawieranej z daną osobą umowie” [Janowicz i Klepacz 2002, s. 73]. Warto, jednak zaznaczyć, że karta płatnicza jest urządzeniem dostępowym, czyli umożliwia jego posiadaczowi dostęp do środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku i nie może być traktowana na równi z samoistnym środkiem płatniczym. Wydawanie kart płatniczych, czy przeprowadzanie operacji z ich użyciem stanowi czynność bankową, pod warunkiem, że wykonywana jest ona przez bank lub inny podmiot zlecony przez bank. Zgodnie z art. 63 Prawa bankowego karty używane są do przeprowadzania bezgotówkowych rozliczeń pieniężnych. Prawo bankowe definiuje

te rozliczenia jako operacje polegające na zmianie w stanie środków pieniężnych na rachunku bankowym na zlecenie klienta, bądź w wyniku czynności, które z mocy prawa powodują zmiany w stanie praw majątkowych klienta. W celu przeprowadzania rozliczeń za pośrednictwem banku jest posiadanie rachunku bankowego przynajmniej przez jedną ze stron rozliczenia. Karty płatnicze są nośnikiem informacji w rozliczeniach bezgotówkowych [Dz. U. z 2003]. W myśl przepisów prawa karnego [Dz. U. z 1997] karta płatnicza jest dokumentem. Definicja dokumentu określa go jako każdy przedmiot lub zapis na komputerowym nośniku informacji, z którym związane jest określone prawo, albo, który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego, bądź okoliczności mającej znaczenie prawne. Sąd Najwyższy doszedł ponadto do wniosku, że na gruncie prawa karnego każdy dokument, bez względu na zawartą w nim treść i zewnętrzną formę może stanowić dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mogącej mieć znaczenie prawne, przy czym kwestia ważności tego dokumentu w świetle prawa cywilnego lub administracyjnego nie ma żadnego znaczenia dla istoty przestępstwa przeciwko dokumentom [Wyrok Sądu Najwyższego z 1980]. Karta płatnicza stanowi dokument choćby ze względu na fakt, że zawiera informacje na pasku magnetycznym lub mikroprocesorze. Informacją na karcie jest jej numer, czy data ważności, które umożliwiają dokonywanie płatności. Karta płatnicza ma postać laminowanej płytki PCW o standardowych wymiarach 54 x 86 x 0,76 mm, na której znajduje się pasek magnetyczny zawierający dane

dotyczące karty i jej posiadacza – karty magnetyczne lub/i układ scalony – karty elektroniczne, który pozwala zapisać na karcie o wiele więcej informacji – np. o polisie ubezpieczeniowej posiadacza karty [Wyrok Sądu Najwyższego z 1980]. Omawiając tematykę kart płatniczych, warto zwrócić uwagę na pewną nieścisłość terminologiczną. Mianowicie niekiedy pojęcie kart płatniczych traktuje się na równi z pojęciem karty kredytowej, co jest błędne. Należy podkreślić, że zgodnie z klasyfikacją kart płatniczych przyjmowaną w polskiej literaturze przedmiotu karta kredytowa stanowi jeden z rodzajów kart płatniczych [Kaszubski i Tupaj-Cholewa 2010, s. 86–87].

Aktualnie w obiegu występuje kilka rodzajów kart płatniczych, biorąc pod uwagę różne kryteria ich klasyfikacji. Ze względu na sposób rozliczania transakcji wyróżnia się karty: debetowe, kredytowe i obciążeniowe. Karty debetowe mają bezpośredni związek z rachunkiem oszczędnościowo – rozliczeniowym (ROR). Umożliwiają dokonywanie płatności, bądź wypłatę gotówki tylko do wysokości środków znajdujących się na rachunku bankowym klienta [Patena i Cwynar 2010, s. 228]. Transakcje dokonywane za pośrednictwem tego rodzaju karty podlegają autoryzacji, co oznacza, że przy każdym użyciu karty weryfikowana jest karta płatnicza i posiadacz karty – np. za sprawą kodu PIN oraz dostępność środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Karty debetowe stanowią około 80% wszystkich kart dostępnych na polskim rynku [NBP 2014, s. 5]. W 2013 r. ich liczba sięgnęła ponad 28 tys. szt., a to oznacza, że było ich więcej o 6,35% więcej w porównaniu do roku 2012 (por. Rys.1.).

Rys.1. Liczba wyemitowanych kart debetowych (w tys. szt.) w latach 1998–2013.

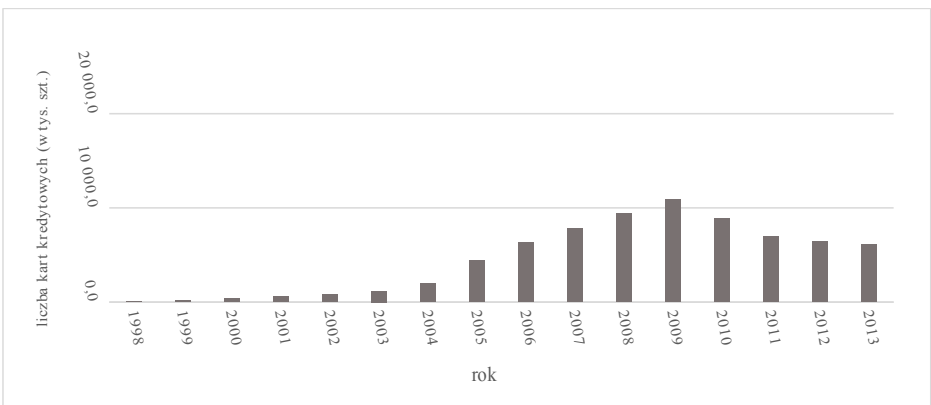

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html, [Dostęp: 08.10.2014].

W ostatnim czasie rośnie również popularność kart kredytowych. Karty te umożliwiają ich posiadaczowi skorzystanie z oferowanego przez bank limitu kredytowego. W celu uzyskania karty kredytowej niezbędne jest posiadanie zdolności kredytowej. Banki przeważnie wyznaczają tzw. okres bezodsetkowy, pozwalający na bezkosztowe korzystania

nie z limitu kredytowego zaoferowanego przez emitenta karty. Okres ten składa się z miesięcznego okresu rozliczeniowego oraz okresu przeznaczanego na spłatę zadłużenia bez odsetek, trwającego około 20–25 dni w zależności od rodzaju banku i karty [Patena i Cwynar 2010, s. 228]. Jak wynika z danych NBP, od 2009 r. można zaobserwować

Rys. 2. Liczba wyemitowanych kart kredytowych (w tys. szt.) w latach 1998–2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html, [Dostęp: 08.10.2014].

tendencję spadkową w liczbie emitowanych kart kredytowych. Na koniec 2013 r. wyemitowano ich 6 133,6 tys. szt., a to oznacza spadek o 44% względem roku 2009 (por. Rys. 2.). Karty obciążeniowe i zbliżone do nich karty z odroczonym terminem płatności pozwalają na dokonywanie płatności i pobieranie gotówki nieznajdującej się na rachunku jej posiadacza. Moment płatności jest odroczony w stosunku do momentu zakupu. W umowie o wydanie karty przeważnie ustalony jest dzień rozliczenia. Niekiedy bywa tak, że posiadacz samodzielnie ustala odpowiadający mu dzień, w którym będzie dokonane rozliczenie. Zasadnicza różnica między kartą obciążeniową a kartą z odroczonym terminem płatności pojawia się w chwili rozliczania transakcji. W przypadku karty obciążeniowej wydawca przedstawia posiadaczowi rozliczenie i wyznacza termin, w którym powinno się spłacić zadłużenie. Jeżeli jest to karta z odroczonym terminem płatności wydawca automatycznie pobiera całą należność za wykonanie transakcji z rachunku posiadacza karty. Przy rozliczaniu transakcji z użyciem tego typu kart wydawca udziela ich posiadaczowi kredytu kupieckiego, którego termin spłaty może wynosić nawet powyżej jednego miesiąca. Z uwagi na fakt, że wydawca sporządza listę wydatków i obciążą rachunek klienta raz w miesiącu, zdecydowanie najkorzystniej jest płacić tą kartą na początku okresu rozliczeniowego, gdyż wówczas można skorzystać z bardzo taniego kredytu krótkoterminowego. W przypadku braku środków na rachunku w dniu spłaty, wydawca pobiera odsetki, a jeśli sytuacja nagminnie się powtarza, może zablokować kartę lub nawet wypowiedzieć umowę [Patena i Cwynar 2010, s. 228].

Na Rysunku 3 zaprezentowano liczbę wyemitowanych kart obciążeniowych w Polsce, w latach 1998–2013. Okazuje się, że od 2002 występuje tendencja malejąca w liczbie wydanych kart tego rodzaju. W 2002 r. wyemitowano ich 1 028,6 tys. szt., zaś na koniec 2013 ich liczba zmalała do 289,5 tys. szt., a więc ponad 3,5-krotnie.

Niekiedy do katalogu scharakteryzowanych kart dodaje się tzw. karty przedpłacone. Karty te określa się często jako karty wstępnie opłacone. Początkowo tego rodzaju karty zaliczano do kart debetowych, jednak wraz z nowymi prawnymi regulacjami pojawiały się poglądy, że jest to elektroniczny instrument zupełnie odmienny od karty płatniczej [Grodzicki 2001, s. 8]. Karta ta umożliwia dokonywanie płatności w granicach środków zgromadzonych na specjalnie założonym dla tej karty rachunku. Karta przedpłacona od karty debetowej różni się tym, że ta ostatnia powinna identyfikować uprawionego posiadacza, podczas gdy w przypadku większości kart przedpłaconych nie jest na nich ujawniony posiadacz lub użytkownik. Na tego rodzaju kartach zwykle widnieje podpis osoby uprawionej do korzystania, poza tym jedynie taka osoba zna kod identyfikacyjny, którego znajomość jest konieczna do przeprowadzania transakcji, kiedy na rachunku obciążeniowym nie jest wymagany podpis. Ostatecznie, więc karta przedpłacona potwierdza, że osoba posługująca się nią jest osobą uprawnioną, wobec czego nie ma potrzeby identyfikacji jej danych personalnych [Cyman 2013, s. 77].

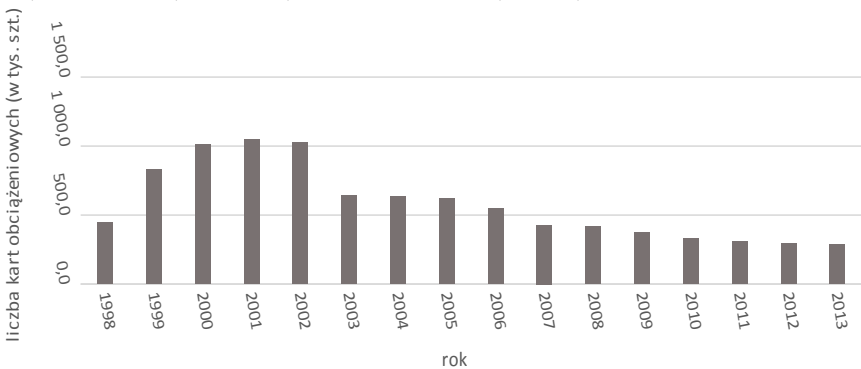
Warto dodać, że pod nazwą „karty przedpłacone” kryją się również karty, na których zapisano pewną liczbę impulsów – w przypadku kart telefonicznych,

байдъ karty pieniądza elektronicznego pieniądza – elektroniczne portmonetki. W takich przypadkach karty te nie mogą być zaliczone do katalogu kart płatniczych [Janowicz i Klepacz 2002, s. 31].

Stosując kryterium technologii zapisu danych, można wyróżnić następujące rodzaje kart: z paskiem magnetycznym, z paskiem magnetycznym i mikroprocesorem – tzw. karty hybrydowe, karty z mikroprocesorem oraz karty wirtualne, przeznaczone jedynie do płatności w internecie, bądź innych płatności, które nie wymagają przedstawienia karty – np. za pośrednictwem telefonu [NBP].

nych. Identyfikacja właściciela odbywa się przez wprowadzenie kodu PIN, który jest porównywany z tym zapisanym na pasku magnetycznym i w przypadku zgodności transakcja jest autoryzowana. Wszelkie transakcje przeprowadzane z użyciem kart magnetycznych odbywają się w trybie on-line i w ten sposób sprawdzane jest, czy mają pokrycie na koncie, zaś centrum autoryzacyjne poinformuje o kwotę transakcji dostępne środki. Obecnie karty magnetyczne wypierane są przez karty hybrydowe [Urząd Komisji Nadzoru Finansowego 2013, s. 11].

Rys. 3. Liczba wyemitowanych kart obciążeniowych (w tys. szt.) w latach 1998–2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: NBP, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html.

Karty z paskiem magnetycznym (karty magnetyczne) są to karty, które posiadają nadrukowane dane właściciela na awersie karty, lecz nie są one wytłoczone. Głównym nośnikiem informacji w tym rodzaju kart jest pasek magnetyczny, na którym zapisane są dane identyfikujące posiadacza karty. Pasek magnetyczny umożliwia zapis informacji na karcie, które mogą być odczytane przy pomocy czytnika kart magnetycz-

Karty hybrydowe to takie karty, które posiadają przynajmniej dwa nośniki informacji: elektroniczny układ stykowy, elektroniczny układ zbliżeniowy, bądź pasek magnetyczny. Najczęściej w tego rodzaju kartach występuje połączenie kart magnetycznych i mikroprocesorowych, gdzie nośnikiem do autoryzacji, jak zarówno pasek magnetyczny, jaki i mikroprocesor. Stosując karty hybrydowe, unika się konieczności używania,

байд wymiany wszystkich starych czytników na nowe [Wojciechowska-Filipek 2010, s. 38].

Karty z mikroprocesorem (karty z chipem), zwane też jako karty inteligentne posiadają wbudowany układ scalony, który zawiera pamięć i procesor umożliwiającą zapisanie większej liczby danych oraz lepsze standardy zabezpieczeń dokonywanych transakcji. Karty te są o wiele lepiej zabezpieczone niż karty magnetyczne z uwagi na trudność w kopiowaniu danych zawartych w mikroprocesorze. Karty te posiadają standardowe zabezpieczenia w postaci kodu PIN, któ-

ry służy do identyfikowania użytkownika. Główną zaletą tych kart jest fakt, że mogą być używane bez infrastruktury telekomunikacyjnej, dzięki czemu koszty obsługi tych kart są o wiele niższe niż kart magnetycznych [Masiota 2003, s. 56].

Karty wirtualne to karty płatnicze przeznaczone do dokonywania płatności bez fizycznego użycia karty. Występują one w postaci wydruku papierowego wyposażonego w numer karty, datę ważności i kod weryfikujący CVC2 lub CVV2, bądź w postaci standardowej karty plastikowej. Za pomocą karty

Tab.1. Liczba wyemitowanych kart płatniczych, wyodrębnionych ze względu na kryterium technologii zapisu danych (w tys. szt.) w latach 1998–2013.

Rok	Karty magnetyczne	Karty hybrydowe	Karty z chipem	Karty wirtualne
1998	3 875,6	0,0	0,0	0,0
1999	8 279,7	8,3	2,0	0,0
2000	11 275,7	11,2	4,3	0,0
2001	14 365,4	8,4	14,0	1,1
2002	16 875,4	9,6	24,4	7,0
2003	15 067,5	24,4	14,1	24,2
2004	16 816,6	54,5	15,7	24,6
2005	19 738,0	584,4	15,8	32,2
2006	22 483,7	1 308,8	16,7	38,9
2007	24 456,0	1 977,9	12,6	49,7
2008	25 311,8	4 879,9	15,4	68,3
2009	25 088,8	8 019,9	17,3	86,6
2010	16 034,7	15 822,0	18,9	108,2
2011	8 415,9	23 481,6	27,5	119,9
2012	5 228,2	27 919,3	20,9	122,7
2013	3 489,4	31 020,5	23,2	125,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html.

wirtualnej nie można dokonać płatności w punkcie handlowo-usługowym, czy wypłacić gotówki z bankomatu. Karta nie posiada wygenerowanego kodu PIN. Karty te służą, bowiem tylko do dokonywania transakcji realizowanych drogą internetową lub telefoniczną [NBP 2014, s. 10].

W oparciu o analizę Tabeli 1, można zauważyć, że obecnie dominują karty hybrydowe, gdzie w 2013 r. wyemitowano ich aż 31 020,5 tys. szt. Z kolei na pozycji drugiej plasują się karty magnetyczne, jednak ich liczba jest zdecydowanie mniejsza (3 489,4 tys. szt. w 2013 r.). Najmniej dostępnych jest na rynku kart wirtualnych – pojawiły się one dopiero w 2001 r. oraz kart chipowych – 23,2 tys. szt.

Bezstykowość oznacza, że w celu zrealizowania transakcji wystarczy jedynie, aby klient zbliżył kartę do terminala. Po dokonaniu transakcji karta od razu się dezaktywuje, więc nie ma możliwości przypadkowej płatności za cudze zakupy. Taka forma płatności zdecydowanie skraca czas dokonywanej transakcji w porównaniu z dotychczas wykorzystywanymi formami płatności kartą [Grzyb 2012, s 15]. Obecnie w Polsce funkcjonują dwa systemy płatności zbliżeniowych oferowane przez MasterCard – o nazwie PayPass oraz Visa Pay Wave.

Z danych z gromadzonych przez NBP wynika, że na koniec 2013 r. za pośrednictwem kart płatniczych przeprowadzono 2 240 mln transakcji gotówkowych i bezgotówkowych, co oznacza

Tab. 2. Liczba wyemitowanych kart obciążeniowych (w tys. szt.) w latach 1998–2013.

kraj	stawka interchange dla kart debetowych VISA (2012 r.)	liczba terminali płatniczych przypadających na tysiąc mieszkańców
Finlandia	0,19%	37,5
Szwecja	0,21%	23
Dania	0,30%	21
Wielka Brytania	0,37%	21
średnia UE	0,72%	17,5
Polska	1,60%	6,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego.

Od kilku lat na polskim rynku coraz popularniejsze są karty zbliżeniowe (bezstykowe). Posiadają one zatopiony układ elektroniczny i antenę, zaś komunikacja z czytnikiem odbywa się bezstykowo. Przy transakcjach do 50 zł nie jest wymagane wprowadzenie kodu PIN lub złożenie podpisu przez posiadacza karty.

wzrost niemal o 13% w porównaniu do roku 2012, podczas gdy w tym samym czasie samych transakcji bezgotówkowych za pośrednictwem kart wykonano aż 1 449 mln, czyli o 20% więcej względem roku poprzedniego [NBP 2014]. Niestety jednym z poważanych problemów ograniczających rozwój płatności

bezugotówkowych w Polsce są wysokie koszty przeprowadzanych transakcji przy pomocy terminali. Agenci rozliczeniowi pobierają tzw. opłaty interchange, która kierowana jest do banków wydających karty, a także doliczają do każdej transakcji opłaty w postaci marży. Tabela 2 prezentuje stawki interchange dla kart debetowych VISA w zestawieniu z liczbą terminali przypadających na 1 tys. mieszkańców. Okazuje się, że w Polsce opłata ta jeszcze w 2012 r. okazała się znacznie wyższa w porównaniu do krajów skandynawskich, czy

Wielkiej Brytanii i wynosiła 1,60%, co więcej znacznie przekraczała średnią w UE (0,72%), podczas gdy liczba terminali była najniższa (6,6, a średnia w UE – 17,5) [Fundacja Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego 2013]. Przełomem w nierównej walce z monopolistycznymi praktykami organizacji płatniczych Visa i MasterCard była decyzja Komisji Europejskiej w sprawie obniżenia opłat interchange w 2014 r. do 0,2% wartości transakcji w przypadku kart debetowych i 0,3% dla kart kredytowych. Działania te niewątpliwie oznaczają ważny krok w kierunku dynamicznego rozwoju płatności bezgotówkowych, które mają znaczenie nie tylko dla konsumentów indywidualnych, ale również dla przedsiębiorców reprezentujących sektor małych i średnich przedsiębiorstw.

Bibliografia:

Cyman, D., 2013, Elektroniczne instrumenty płatnicze a bezpieczeństwo uczestników rynku finansowego, Woltres Kluwer Business, Warszawa.

Fojcik-Mastalska, E., Mastalski, R., 2013, Prawo finansowe, Wolters Kluwer Business, Warszawa.

Fundacja Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego (Dane z 2013 r.).

Grodzicki, J., 2001, Karty płatnicze i pieniądź elektroniczny – różnice i cechy wspólne, Glosa 2001, Nr 4.

Grzyb, R., Nowa karta – większe bezpieczeństwo, Poradnik Bankowy, Nr 4(72). Informacja o kartach płatniczych II kwartał 2012 r., Narodowy Bank Polski, Departament Systemu Płatniczego, Warszawa.

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html, [Dostęp: 07.10.2014].

Janowicz, R., Klepacz, R., 2002, Pieniądź elektroniczny na świecie. Istota i zastosowanie elektronicznej portmonetki, Biblioteka Menedżera i Bankowca, Warszawa.

Kaszubski, R., 2010, Tupaj-Cholewa, A., Prawo bankowe, Wolters Kluwer Business, Warszawa.

Masiota, J., 2003, Elektroniczne instrumenty płatnicze, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Poznań.

NBP, 2014, Informacja o kartach płatniczych. I kwartał 2014, Departament Systemu Płatniczego, Warszawa.

NBP, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/karty_platnicze.html, [Dostęp: 08.10.2014].

NBP, 2003, Rynek kart płatniczych w Polsce, Warszawa.

Patena, W., Cwynar, W., 2010, Podręcznik do bankowości, Oficyna Ekonomiczna Grupa Wolters Kluwer, Warszawa.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 25 lutego 2003 r. w sprawie zasad tworzenia, utrwalania, przechowywania i zabezpieczenia, w tym zastosowania podpisu elektronicznego, dokumentów bankowych sporządzanych na elektronicznych nośnikach informacji, Dz. U. Nr 51, poz. 442.

Smaga, M., 1998, Karty płatnicze, Kantor wydawniczy S.C., Zakamycze.

Tochmański, A., 2006, Rynek kart płatniczych w Polsce, Warszawa.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, 25 czerwca 2013 r., Analiza poziomu bezpieczeństwa kart zbliżeniowych z punktu widzenia ich posiadaczy, Warszawa.

Ustawa z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami.

Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych, tekst jednolity, Dz. U. z 2012 r., poz. 1232.

Wojciechowska-Filipek, S., 2010, Technologia informacyjna w usługach bankowości elektronicznej, Difin, Warszawa.

Wyrok Sądu Najwyższego z dn. 4 grudnia 1980 r., Rw 431/80, OSNPG 1981, Nr 8, poz. 89.

Informacja o autorze:

Marlena Grzelczak

doktorantka

Zakład Bankowości,

Wydział Ekonomiczny–Socjologiczny

Uniwersytet Łódzki

www.wydawnictwoivg.pl

